

Eesti Rahvusraamatukogu Kirjastajaportaali põhimäärus

I ÜLDSÄTTED

1. Eesti Rahvusraamatukogu Kirjastajaportaali (edaspidi: portaali) asutaja ja pidaja on Eesti Rahvusraamatukogu.
2. Portaali pidamise eesmärk on tulenevalt Eesti Rahvusraamatukogu seadusest ja säilituseksemplari seadusest digitaalse informatsiooni kogumine, säilitamine ja kättesaadavaks tegemine ning väljaannete algmaterjali arhiveerimiseks edastamise võimaldamine elektroonilise loovutussüsteemi kaudu.
3. Portaali ametlik nimi on „Eesti Rahvusraamatukogu Kirjastajaportaal“, ametlik lühendnimi „Kirjastajaportaal“. Portaali nimi inglise keeles on „Publisher’s Portal“.
4. Portaali kaudu pakutakse järgmisi teenuseid (edaspidi teenus): väljaandele standardnumbri taotlemine, väljaande algmaterjali (edaspidi fail) arhiveerimisele edastamine, väljaannete autori- ja juurdepääsuõiguste haldamine ning väljaannete kasutusstatistika jälgimine.
5. Portaali kasutajad on kõik füüsilised ja juriidilised isikud, kes tegelevad Eesti Vabariigis kirjastamisega või omavad Eesti Vabariigis esindajat levitamise küsimustes või registreerivad ja loovutavad väljaandeid, mida levitatakse Eesti Vabariigis või väljaspool Eesti Vabariiki, kuid on olulised Eesti kultuurile (edaspidi kirjastaja).
6. Portaali kasutamiseks peab kirjastaja registreerima ID-kaardi või Mobiil-ID-ga rahvusraamatukogu kasutajaks ja määrama volitatud esindaja (edaspidi peakasutaja) ning looma portaalis kasutajakonto (edaspidi konto).
7. Portaali põhimääruses kasutatakse mõisteid alljärgnevas tähenduses:
Kirjastaja - Kirjastaja võib olla füüsiline või juriidiline isik või riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutus või selle allasutus.
Konto - Kirjastaja konto (edaspidi konto), mille kaudu hallatakse kõiki kirjastaja toiminguid portaalis.
Väljaanne - trükisena või muul füüsilisel teabekandjal avaldatud teos.
Väljaande algmaterjal - väljaande avaldamiseks loodud digitaalne andmekogum (fail).
Standardnumber - rahvusvahelised standardnumbrid nagu ISBN; ISMN; ISSN
EAN - kaubavöötkood, mis baseerub rahvusvahelisel standardnumbril ja on 13 kohaline
Autoriseeritud töökoht - arvutiterminal, mis on mõeldud digitaalse säilituseksemplari kohalkasutuseks ning millel on tehniliste ja füüsiliste vahenditega välistatud ligipääs üldsusele.
DIGAR - Eesti Rahvusraamatukogu Digitaalarhiiv DIGAR, mis on mõeldud digitaalse informatsiooni kogumiseks, säilitamiseks ja kättesaadavaks tegemiseks.

ESTER – integreeritud raamatukogu infosüsteemil põhinev Eesti raamatukogude elektronkataloog.

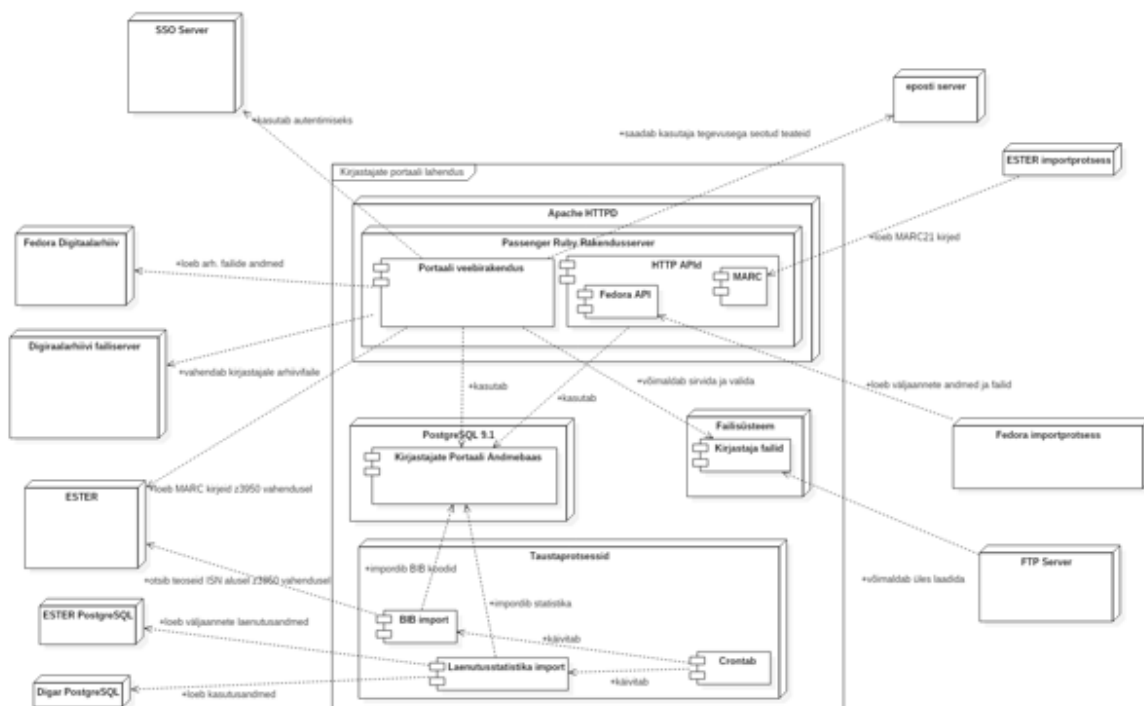
Fedora - Vabavaraline digihoidla platvorm, kus hoitakse arhiveeritud faile. Digitaalarhiivis on praegu kasutusel Fedora Commons versioon 3.

MARC21 - rahvusvaheliselt tunnustatud raamvorming peamiselt bibliograafia- ja normikirjete esituseks ja struktureerimiseks arvutiloetaval andmekandjal.

II PORTAALI ÜLESEHITUS JA ÜLALPIDAMINE

Ülesehitus

1. Kirjastajate portaali kasutab veebiserverina Apache HTTPD 2.2 või 2.4.
2. Portaali kasutab rakendusserverina Phusion Passenger 4 tarkvara, mida lisatakse veebiserverile läbi vastava Apache HTTPD mooduli.
3. Kirjastajate portaali põhineb Ruby 2.2 programmeerimiskeele interpretaatoril ja Ruby on Rails 4.2 rakendusraamistikul.
4. Kirjastajate portaali kasutab andmebaasiserverina PostgreSQL 9.1 või uuem tarkvara.
5. Failisüsteemis salvestatakse lisaks rakenduse failidele (programmikood, sisufailid, logid, konfiguratsioon jne) kirjastajate kasutajate poolt serverisse laetud failid.
6. FTP server on on portaali failisüsteemi tasemel seotud.
7. E-posti server on liidestatud portaali üle SMTP protokolliga.
8. Seotud süsteemid: SSO server, Fedora digitaalarhiiv, Digitaalarhiivi failiserver, ESTER.

Andmete koosseis

Kirjastajaportaalis sisaldab kirjastajate kontaktandmeid, kasutajate andmeid, standardnumbrite andmeid, EAN vöotkoodide andmeid, väljaannete metaandmeid, väljaannete autoriõiguste ja juurdepääsupiirangute andmeid, väljaannete kasutus ja laenusstatistika andmeid

Andmete töötlemine

1. Andmekogusse toodab ja uuendab andmeid volitatud kasutaja.
2. Andmekogu haldab ja andmekogus olevaid andmeid töötleb Eesti Rahvusraamatukogu.
3. Andmevahetuse eest vastutab Eesti Rahvusraamatukogu.
4. Andmete tootja vastutab toodetavate andmete õigsuse eest.
5. Andmekogu haldaja vastutab andmekogu ja andmevahetuse toimimise eest.
6. Andmekogu haldaja vastutab andmete säilimise ja regulaarse varundamise eest.

Andmekogus hallatavad andmed

1. Andmekogus hallatavad andmed on digitaalsed.
2. Kirjastajaportaalis hallatakse järgmisi andmeid:
  - Kirjastaja kontaktandmeid** – rahvuslike standardnumbri keskuste ülesandeks on hallata standardnumbri süsteemiga liitunud kirjastajate andmeid ja edastada neid rahvusvahelistesse andmebaasidesse
  - Kasutajate andmeid** – portaali saavad kasutada ainult Rahvusraamatukogu registreeritud kasutajad läbi Rahvusraamatukogu autentimissüsteemi.
  - Standardnumbrite andmeid** – Eesti Rahvusraamatukogu ülesandeks on tegutseda raamatute standardnumbri rahvusvahelise süsteemi (ISBN), jadaväljaannete standardnumbri rahvusvahelise süsteemi (ISSN) ja noodiväljaannete standardnumbri rahvusvahelise süsteemi (ISMN) rahvusliku agentuurin.
    - ISBNi kasutamist reguleerib Eesti standard EVS-ISO 2108:2006 Informatsioon ja dokumentatsioon: Rahvusvaheline raamatu standardnumber (ISBN).
    - ISSNi kasutamist reguleerib Eesti standard EVS ISO 3297:2007 Informatsioon ja dokumentatsioon : rahvusvaheline jadaväljaande standardnumber (ISSN)
    - ISMNi kasutamist reguleerib Eesti standard ; EVS-ISO 10957:2010 Informatsioon ja dokumentatsioon : Rahvusvaheline noodiväljaande standardnumber (ISMN)
  - EAN vöotkoodi andmeid** – Eesti ISBN Agentuur ja Eesti ISMN Agentuur väljastavad Eesti kirjastajatele tasuta kaubavöotkoode ISBN ja ISMN standardnumbri baasil.
  - Väljaannete metaandmeid** – rahvusvaheliste standardnumbrite taotlemisel on kirjastajal kohustus esitada regionaalsele standardnumbri asutusele väljaannete kohta metaandmed standardnumbrite saamiseks. Rahvusraamatukogu ülesandeks on Eesti teavikute riiklik bibliograafiline registreerimine rahvusbibliograafia andmebaasis ja rahvusbibliograafia andmebaasi kättesaadavaks tegemine. Kirjastajate poolt esitatud metaandmed kantakse elektronkataloogi Ester MARC21 vormingus. Eesti rahvusraamatukogu ülesandeks on trükitoodangu- ja raamatukogualaste riiklike statistiliste andmete kogumine ja esitamine Statistikaametile vähemalt 1 kord aastas.

Väljaannete autoriõigusi ja ligipääsupiiranguid puudutavad andmed – väljaannete autori ja juurdepääsuõigusi haldavad kirjastajaportaali kasutajad. Eesti Rahvusraamatukogu edastab väljaannete juriidilised ja ligipääsõigused digitaalarhiivi DIGAR, kus toimub nende andmete alusel väljaannete presenteerimine.

Väljaannete laenutus ja kasutusstatistika andmed – Portaali kasutajal on õigus vaadata statistikat oma väljaannete kasutamise kohta Rahvusraamatukogus.

III ANDMETE UUENDAMINE JA JUURDEPÄÄS ANDMETELE

Andmete uuendamine

1. Standardnumbri taotlemisel ja/või väljaande algmaterjalide loovutamisel on kasutaja kohustatud esitama portaalis väljaande kohta nõutud kirjeldavad andmed ja siduma väljaande algmaterjalide failid vastavate kirjeldavate andmetega.
2. Kasutaja vastutab väljaande kohta esitatud andmete õigsuse eest ja kohustub rahvusraamatukogu nende muutumisest koheselt teavitama.
3. Portaali haldaja tagab portaali tõrgeteta töö 24/7. Portaali tööajal võib olla maksimaalne katkestus kuni 4 tundi ilma andmekaota.
4. Arhiivi turvameetmed peavad vastama vähemalt ISKE nõuete turvaklassile K2T2S2 ja turbeastmele (M).
5. Andmete käideldavuse, tervikluse ja konfidentsiaalsuse tagamiseks rakendatakse järjepidevalt organisatsioonilisi, füüsilisi ja infotehnoloogilisi turvameetmeid.
6. Haldaja tagab andmete regulaarse varundamise ja kadudeta säilimise.

Juurdepääs andmetele

1. Kirjastajaportaalile on juurdepääs ainult Rahvusraamatukogu registreeritud ja autoriseeritud kasutajal.
2. Portaalis on kolm kasutajarolli: Kirjastaja peakasutaja, kirjastaja tavakasutaja ja Rahvusraamatukogu töötaja.
3. Kirjastaja peakasutaja kasutab kõiki portaali poolt pakutavaid teenuseid, teostab kontoga seotud toiminguid, haldab kõiki kirjastaja väljaandeid ja nendega seotud juriidilisi õigusi ning jagab volitusi kirjastusega seotud isikutele (kirjastaja tavakasutaja).
4. Kirjastaja tavakasutaja on Peakasutaja poolt volitatud kirjastaja esindaja, kes teostab portaalis peakasutaja poolt lubatud toiminguid.
5. Igal kirjastajal peab olema vähemalt üks peakasutaja ja võib olla piiramatu hulk kasutajaid.
6. Rahvusraamatukogu töötajale on võimaldatud ligipääs Kirjastajaportaali töötaja kasutajaliidesesse. Rahvusraamatukogu töötajale ei ole määratud erinevaid õigusi, kõik töötajad saavad kasutada samasid funktsionaalsuseid.

IV JÄRELEVALVE, ANDMEKOGU PIDAMISE FINANTSEERIMINE NING ANDMEKOGU FIKSEERIMINE

Järelevalve

Järelevalvet andmekogus sisalduvate andmete üle teostab Eesti Rahvusraamatukogu.

Andmekogu pidamise finantseerimine

Portaali haldamist ja arendust rahastatakse Rahvusraamatukogule eraldatud riigieelarvest, taotledes täiendavat rahastamist toetusprogrammide, fondidest ja muudest allikatest.

Koostaja: Made Viljur-Voit
kogude arenduse osakonna juhtivspetsialist